GAZETA KRAKOWSKA

Nro 90.

Z KRAKOWA DNIA 8 LISTOPADA 1820 ROKU WE ŚRODĘ

Z Częstochowy na Jasney Górze 20 Października.

W dniu 18tym na 19ty Października w nocy o godzinie dwunastey przybył Nayiaśnieyszy Cesarz i Krol Pan nasz Naymiłościwszy na Jasną Górę; gdzie w zagrodach Klasztoru XX. Paulinów przed wnyściem do pokoiow (tak zwanych Królewskich) był przywitany iak naykrotszą mową; i zaprowadzony do pokoiów Jemu przygotowanych przez Przełożonych rzeczonego Zgromadzenia Zakonnego. W mała chwilę Nayiaśnieyszy Pan raczył przywołać X. Eustachiusza Skibińskiego Przeora Konwentu Jasno-Górskiego, w celu osiągnienia wiadomości o szczegółach tego S. mieysca. Tey nocy były oświecone: wieża Kościoła; trzy bramy; galeryie; iaśniały także przezrocza, wystawiaiące stosowne wyobrażenia z napisami. Nazaiutrz o godzinie 9tey rano ukochany Monarcha w assystencyi JO. Xcia Wołkońskiego Maiora Jeneralnego woysk Rossyyskich, udał się do Kościoła; gdzie we drzwiach przy wnyściu do Kościoła, oczekiwało Zgromadzenie XX. Paulinów w liczbie 47 Zakonników; oprócz W. JXiędza Officyiała Piotrkowskiego Lefranc, W. Xiędza Żegalskiego; Dziekana Częstochowskiego i Kanonika Krakowskiego z wielu Plebanami z tego Obwodu. Powitawszy Nayiaśnieyszego Pana naykrotszą i nayzwięzleyszą mową ceremonialnie X. Eugeni Lachowski Wizytator Jeneralny, na czele Zgromadzenia XX. Paulinów; przy odśpiewaniu prowadzony był przez wielki Kościoł do Kaplicy Matki Boskiey; przed którey Obrazem przez całą solenną Wotywę z rzadką przykładnością był obecny a po skończeniu takowey wprowadzony został na Skarbiec do składu rożnych ozdób i kosztownych apparatów; przez Królów i znakomite osoby ofiarowanych, z pobożności ku Bogarodzicy. Po zwiedzeniu tego, powrócił N. Monarcha do pokoiów, i raczył przyzwać X. Eugeniego Lachowskiego Wizytatora Jener: i X. Raymunda Chylickiego Prowincyała, iako Przełożonych ieszcze kilku istnieiących w Królestwie Polskiem Konwentów Paulińskich, oświadczaiąc z dobrocią bez granic swoie nayłaskawsze zadowolnienie; po-

czem Nayiaśnieyszy Pan o godzinie szóstey przed południem udał się w dalszą podróż do Opawy.

Z Warszawy d. 28 Października.

RAPPORT RADY STANU

o dwuletnich czynnościach Rządu, czytany na drugim posiedzeniu Izb połączonych dnia 14go Września r. b.

(Ciąg dalszy.)

Miasta.

Co się tycze innych miast w kraiu zapobiegaiąc nieporozumieniom, iakie się w mieszczeniu szczególniey officerów rożney rangi wydarzyły, Kommissyie Rządowe Spraw Wewnętrznych i Woyny, wydały szczegółowe w tey mierze przepisy, a nadto wyznaczone z różnych wydziałów osoby wspólnie z Kommissyią Woyny zaymuią się właśnie układem ogólnego na cały kray, na trwałych zasadach opartego proiektu kwaterunków, któryby mógł nadal mieszkańców od krzywd i nadużycia zasłonić.

Nayskuteczniéyszym do tego celu środkiem byłoby bez wątpienia wystawienie dostateczney liczby koszar i staien Woyskowych, lecz przedsięwzięcie to, tyle użytecznie i zbawienne, tak powszechnie żądane, licznym trudnościom podlega, mianowicie względem funduszu na budowy, i stałych mieysc na garnizony wyznaczenia; koszt ogólny, z wszelką oszczędnością i użyciem spustoszałych po miastach gmachów i mało zamieszkałych Klasztorów (iak właśnie w oddzielney petycyi Izba Poselska żądała) obliczony, kilkanaście milionów wynosi. Zważaiąc niepodobieństwo łożenia tak znacznego kosztu ze skarbu, w teraźnieyszem iego położeniu, poleciłeś Wasza Cesarsko-Królewska Mość Radzie roztrząśnienie środków, przez któreby można skłonić w całym kraiu mieszkańców do udzielenia pomocy w pożądanem od nich wystawieniu Koszar, bądź przez pieniężną dobrowolną składkę na ten przedmiot wyłącznie obróconą, bądź też przez dostarczenie materyałów lub podwód. Lubo iuż dawniey Rząd czynił w tey mierze do Rad Departamentowych i Woiewódzkich wezwania, które mimo skłonności przychylenia się niektórych, przez żądane warunki stały się bezskuteczne, nie omieszka iednak stosownie do Nayważszey woli Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości zaiąć się ieszcze dokładnym ważney tey materyi rozbiorem, która co do wysokości składek, ich proporcyonalnego rozkładu, rozdziału kosztów i do wzaiemney pomocy między Skarb publiczny, i Obywateli, dłuższey narady, i gruntowney rozwagi wymaga.

Stawianie koszar w Łowiczu i dostarczanie potrzebnych do budowy materyałów, dało powód do petycyi Izby Poselskiey, w którey obywatele Obwodu Sochaczewskiego i Gostyńskiego żalą się o nakaz przystawienia tam 35,631 podwód, i proszą o wynagrodzenie.

Nie można zataić, że dostawa podwód niedogodną iest rolnictwu; lecz nagła potrzeba niekiedy do chwytania się nadzwyczaynych środków zniewala. Nie rozpisano więcey na wspomnione Obwody podwód iak 6803, z których tylko 3606 odstawiły, a ciężar doświadczony, do którego i pobliskie miasta należały, słodzi korzyść na tamteyszą okolicę z wybudowania koszar w Łowiczu, przez ulgę w kwaterunkach spływaiącą.

Miasto Stołeczne Warszawa, oprócz żądań wyżey wytkniętych, żali się ieszcze na postanowienie Rządu dnia 3 Lutego 1816 r. zabraniaiące naprawy domów drewnianych. Przecież urządzenie to wypłynęło z widoków rządney Policyi, a rozciąga się iedynie do zupełnie podupadłych i niebezpieczeństwem ognia zagrażaiących budynków, które w stolicy cierpiane bydź nie mogą. Żali się również, iż zaległości podatków aż do roku $18\frac{1}{1}\frac{6}{3}$ w całem Królestwie zawieszone, na Obywatelach Miasta Warszawy są exekwowane, i że dostarczenie koni dla woyska za małą opłatę złp. 1 na milę, uciąża mieszkańców.

Co się tycze zaległości podatków, ściąganie ich pochodzi z należney od Skarbu dla miasta coroczney indemnizacyi na też zaległość przekazaney. Dozwolona została wyłącznie exekucyia

tych podatków w Warszawie, z powodu, iż to miasto stołeczne w ostatnich klęskach miało sposobność wynagrodzenia sobie poniesioney straty przez rozmaite potrzeb woyska, towarów, i robot za gotowiznę dostarczania, i w ogóle mniey nawet doznało ciężarów, które wtedy kray cały dotykały. Co zaś do podwód dla woyska, opłata za nie, stósownie do zalecenia Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości, zwiększoną została.

Miasta: Lublin, Krasnystaw, Kuźniczka, upraszały o potwierdzenie ich przywileiów. Ogólna na to służy im odpowiedź: iż gdy ustawą konstytucyyną w Artykule 17 prawo rozciąga swą opiekę zarówno do wszystkich Obywateli, z tey główney zasady wynika, że wszelkie przywileie ieśli są z konstytucyią zgodne, nie potrzebuią zatwierdzenia, ieśli zaś iey przeciwne, tem samem są nieważne, i potwierdzonemi bydź nie mogą.

Te są w ogólności żądania miast, i ich wyiaśnienia.

Nie widziała Rada potrzeby wspominać pomnieyszych, iako to: o ustanowieniu Jarmarków, budowaniu mostów, rozrządzeniu funduszami, dobrami mieyskiemi i t. p., które zwykłą drogą Administracyyną, albo iuż są podług ogólnych zasad załatwione lub z kolei, ieśli nie zaydzie żadna przeszkoda, pożniey załatwionemi zostaną.

Towarzystwo Ogniowe.

Administracyia tego Towarzystwa w ciągu dwóchletnim zupełnie rozwiniętą została. Sporządzono nowe Kadastra po rozmiarze i oszacowaniu wszelkich budowli po wsiach i miastach, a summa ogólna asekuracyyna przenosi dawnieyszą o złp. 111,756,175; w stosunku do summy takowey, rozpisano w roku zeszłym do poboru składki

W miastach	Złp.	572,067 gr. 16.
Na wsiach	—	282,559 — 20.

O złp. 359,980 więcey, iak dawnieysze składki wynosiły.

Przyznano zaś za zdarzone pogorzele wynagrodzenia:

Dla miast	Złp.	150,669.
Dla wsi	—	261,069.

Ciągłe właścicieli dóbr ziemskich do Towarzystwa Ogniowego przystępowanie, odpowiada naydostateczniey na uwagę Izby Poselskiey, iż rozciągnienie korzyści tegoż towarzystwa w całym kraiu iest potrzebnem, to zaś przystępowanie nie dzieie się przymusem, iak Izba mniemała, gdyż nowe urządzenia towarzystwa obowięzuią tylko miasta, dobra narodowe, gminne, i Instytutów publicznych. Są one zgodne z urządzeniami byłego Rządu Pruskiego i mieszkańcom wsi zupełną zostawiaią wolność. Przekonanie więc tylko o pożytkach stowarzyszenia prowadzi do niego właścicielów ziemiańskich.

Rachunki dawnego towarzystwa ogniowego iuż są ukończone. Liczne pogorzele w ciągu upłynionych lat dziesięciu do 1816 roku zdarzone, tak dalece fundusz składowy przewyższyły, iż nie dostarcza na zaspokoienie pogorzelców w miastach i wsiach złp. 2,802,438.

Kunszta i Przemysł.

W przeszłym rapporcie dwóchletnich czynności Rządu, zdała iuż Rada Stanu Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości obszernieyszą sprawę o założonych Fabrykach w stolicy i w kraiu. Dziś z porządku rzeczy wystawi w skróconym obrazie, iak się wspomnione fabryki w miarę szczupłych funduszów podnoszą i doskonalą, i iakie do nich nowe zakłady przybyły.

Fabryki sukienne (między któremi fabryka w Ozórkowie celuie) do tego iuż doszły stopnia, iż mogą wyrabiać 280,000 łokci cienkiego, a 2,270,000 grubego, w ogóle więc do półtrzecia miliona łokci, a gdy im się odbyt przez branie sukien dla woyska otworzy (iak się niżey pod Wydziałem woiennym okaże,) spodziewać się należy coraz pomyślnieyszego ich wzrostu. Fabryka sukien w Kaliszu doznała nieprzewidzianych przeszkód. Naprawa grobli i młyna, gwałtownym wylewem Prosny zerwanych, i przeistoczenie budowli znacznego wymagaiące kosztu, uszczupliło kapitał fabryczny. Przedsiębierca fabryki żądał od Rządu pomocy, i ta mu w summie złp. 60,000 udzieloną została.

Fabryka Kobierców w Warszawie,

która potrzebując tylko wełny grubey, odbyt tego naymniey pokupnego rodzaiu zapewnia, doszła iuż w upłynionym roku do zamierzoney ilości dwunastu warsztatów, i wyrobiła na nich w roku 1818 4500 łokci, w roku zaś 1819 8600 łokci, wartości złp. 103 200, z których wystawiono na głównych Jarmarkach i sprzedano za złp. 25,000. Pomimo tak znacznego odbytu, fabryka z własnych dochodów utrzymać się ieszcze nie może, ile że zwiększenie iey zakładu, założenie przy nim farbierni, budowle, a szczególniey nagromadzenie dostatecznego zapasu wełny, kosztowało w roku 1818 złp. 156,212. Oprócz głównego składu kobierców w Warszawie, urządzaią się składy po miastach Woiewódzkich.

Fabryka przędzy iest w czynnym biegu. Nie tylko ona wyrabia przędze i waty różnych cienkości, lecz nadto oddzielne warsztaty rzemieślników, dostarczaią barchanów, dym i nankinów.

Obok starania o postęp i odbyt fabryk nowszych, trzeba było myśleć o podźwignieniu dawnych, które z kwitnącego stanu do upadku klęskami woyny przywiedzione, oczekiwały Rządu pomocy. Tak fabryka Safianów złp. 100,000 pożyczki, a Papiernią w Jeziernie złp. 36,000 awansu uzyskały.

W ciągu lat dwóch ostatnich sześć nowych fabryk powstało.

Znacznie ulepszony gatunek owiec, z których naylepsza wełna, pospolicie za granicę wychodziła, podał myśl użyteczną założenia fabryki cienkich sukien w stolicy, na wzór Sedan, Vervieux i Louders; w tym celu przeznaczywszy na nią dogodny gmach po dawnym magazynie żywności, zawarto z fabrykantami zagranicznemi umowę na lat 20, podług którey obowiązali się sprowadzić z Leodium naynowsze machiny za 130,000 franków, a Rząd przyczyniaiąc się do trzeciey części nakładów, również sobie część takową zysku zapewnił, po sześciu zaś latach, fabrykanci za zwrotem awansów właścicielami zakładu stać się mogą. Trudny transport machin, rozpoczęcie tey fabryki nadspodziewanie opóźnił, lecz urządza się wewnątrz, a farbiernia na wzór zagranicznych, folusz w Burąkowie, i machiny ręczne do przędzenia wełny iuż czynne, zakład wspomniony zwiększyły.

Fabryki sukienne przez Rząd i szczególnych właścicieli założone, równie iak fabryka kobierców, przędzy do farbowania wszystkich kolorów za granicą szukać musiały. Chcąc tey niedogodności zaradzić, zaprowadzoną została fabryka kolorów Chemicznych, i druku materyy bawełnianych.

Zalecony z biegłości swoiey fabrykant Angielski Chronhemski podiął się wspomnionego zakładu, za ugodą połowę zysku Rządowi zastrzegaiącą, i nietylko go uskutecznił, lecz korzystaiąc z mieysca, urządza tam razem papiernią; stanęły iuż budowy, i znaczny zapas materyałów przygotowany. Na zaczęcie obu tych fabryk złp. 194.000 częściami w miarę postępu roboty przeznaczono.

Upowszechnione używanie bronzów, i massa pieniędzy za nie za granicę wychodzących, skłoniły Rząd do sprowadzenia z Paryża rzemieślników, którzy zrodzeni w Warszawie, chętnie na ziemię oyczystą przenieśli talent w stolicy gustu nabyty, za udzieleniem im złp. 19,200 pożyczki.

Umówiony również z Paryża fabrykant kołder, z warunkiem złp. 3000 pożyczki, iuż swóy towar wyrabiać zaczął.

Polak Leszczyński, który ucząc się w Wiedniu, Paryżu i Londynie roboty fortepianów, dał niepospolitey biegłości dowody, wsparty pożyczką złp. 18,000 przyniesie własnemu kraiowi użytek, założeniem doskonalszey iak była dotąd fabryki tych instrumentów.

Cztery powyższe zakłady pomieścił wygodnie wraz z fabrykantami Gmach dawnego Xięży Paulinów klasztoru.

Jubilerowie Warszawscy P. Sienicki i Hildebrant, oświadczyli chęć założenia fabryki robot złotych i srebrnych, bižuteryią zwanych, bez żadney od Rządu pomocy, z udziałem tylko sześcioletniego patentu swobody za sprowadzone machiny, i tytułu fabryki Królewskiey. Z chęcią przychylono się do ich żądania;

po przekonaniu się, iż ich machiny nie były tu ieszcze używane, a dar którym przez Waszą Cesarsko-Królewską Mość za pierwsze próby roboty są obdarzeni, świadczy iak dalece oczekiwaniu odpowiedzieli.

W skutku postanowienia dnia 11 Marca 1817 roku wydano patenta swobody Panu Dummart przez lat sześć, na założenie w Stolicy użyteczney pralni chemiczney na wzór Bertcholleta.

Panu Jaworskiemu fizykowi Województwa Krakowskiego na Łazienki w Kielcach dla wygody mieszkańców.

Handel.

W nadziei, że przez podnoszące się główne Jarmarki, Warszawa stanie się środkowem mieyscem składu do zamiany towarów i produktów Państw obcych, i że otworzenie prostego związku między Warszawą i Odessą, w obecnem rzeczy położeniu, dostawę ich zbliżyć i do skutku przywieść może, ułatwił Rząd wcześnie nowy ten kierunek przez ustanowienie główney komory wchodowey w Łuszkowie naprzeciw Uściługa i przeznaczenie na Miasto składowe Remissowe Miasta Hrubieszowa. Otworzenie komor wchodowych do Rossyi w Jurburgu i Połandze od strony Prus, a w Radziwiłowie od strony Austryi, okazało się dla Jarmarków Warszawskich szkodliwem, bo kupcy omiiaiąc Królestwo Polskie przez Prusy i Galicyią towary prowadzic mogli. Dla nagrodzenia tey straty pa uczynione sobie przełożenie, raczyłeś Wasza Cesarsko-Królewska Mość przychylić się łaskawie, iżby od strony Królestwa, Komory w Brześciu Litewskim i Uściługu na ten cel otworzone zostały. Mimo te otwarte od strony Polski komory, wynikały ieszcze niedogodności, które komorom ustanowionym od Prus i Austryi większe zapewniły korzyści nad te iakie komory w Brześciu i Uściługu mieć mogły. Prowadzone do Rossyi towary przez Prusy wprost na Jurburg, i przez Galicyią na Radziwiłów, nie podlegały opłacie cła przechodowego (transito:) gdy tymczasem towary prowadzone przez Królesto Polskie cło przechodowe 4% opłacać musiały; ta opłata tyle podrożyła towary, iż kupcy woleli raczey Królestwo ominąć, niż ią ponosić. Zapobiegaiąc szkodliwemu dla Polski obróceniu się handlu na Prusy i Galicyią, raczyłeś Wasza Cesarsko-Królewska Mość nowe dla Jarmarków Warszawskich dobrodzieystwo okazać, postanawiaiąc, aby dla wynagrodzenia opłaconego za granicami cła przechodowego, towary na Jarmarkach Warszawskich do Rossyi zakupione, i na komorze Warszawskiey expedyiowane, miały od każdego rubla opłaty celney potrącone dziesięć kopiiek; expedyiowane zaś na komorach wewnątrz Państwa Rossyyskiego, kopiiek pięć.

Przychód z Jarmarków Warszawskich, poniżey w Wydziale Skarbowym wyszczególniony będzie. Tu uważaiąc te Jarmarki pod względem tylko handlowym, stan ich w roku 1818 był pomyślny.

Liczba przybywaiących na nie kupców i Fabrykantów zagranicznych 200 osób przewyższyła, a sprowadzone w znacznych ilościach towary, rozsprzedane lub za produkta kraiowe wymienione zostały. Szczególniey zaś sukna, płótna, batyst, wyroby złote i srebrne, towary żelazne, wielki miały pokup. Towary iedwabne, bawełniane i wełniane prawie wszystkie sprzedano, a naywiększą ich część zakupiono do Rossyi.

(Dalszy ciąg potem.)

Z *Peterzburga d. 1 Października. d. k.*

Gazeta Senacka z dnia 25 z. m. ogłosiła Naywyższy Ukaz J. C. Mości do Ministra Skarbu, dnia 16 Sierpnia roku t. wydany, w brzmieniu następuiącem:

"Na osnowie 71 artykułu Ustawy Kommissyi Państwa umorzenia długów, postanowiwszy otworzyć nową pożyczkę czterdziestu mililonów Rubli srebrną bankową monetą, i utwierdziwszy umowy zawarte z bankierami bracia Berring i Komp. w Londynie, oraz Hope i Komp. w Amszterdamie, na uskutecznienie tey pożycz-

ki, z opłatą corocznie nieprzerwanych dochodów po pięć od sta, Rozkazuię wam. 1) Summę czterdzieści millionów Rubli srebrem wnieść do xięgi długów Państwa, do oddziału długów niedeterminowych.—2) Wchodzące podług zawartey umowy na rachunek tey pożyczki summy, w miarę ich wpływu, obracać na assygnacye Państwa dla ich spalenia. — 3) Summę, potrzebną na uskutecznienie nieprzerwanych dochodów, równie i dwa procenta na kapitał umorzenia tey pożyczki, oddzielać corocznie z trzydziestu millionów Rubli w ogóle na zniszczenie assygnat przeznaczonych z dochodów dóbr Państwa. — 4) Opłatę nieprzerwanych dochodów, podług umowy na tę pożyczkę od 1go Marca następuiącego 1821 roku, corocznie w dwóch terminach od 1 do 15 Marca, i od 1 do 15 Września uskuteczniać z Kommissyi Państwa umorzenia długów.„

Z Paryża d. 21. Października.

Przybyły tu nowy Poseł Neapolitański Xże Cariati nie miał ieszcze w swoim znaczeniu posłuchania u Króla.

D. 25 b. m. przyymie Xiężna Berry życzenia bywaiących u Dworu Panów, a d. 27 Dam, wszystkich w naygrubszey żałobie. D. 3 Listopada uda się do swey posiadłości w Rosny, dla założenia pierwszego kamienia na wystawić się tam maiącą na pamiątkę iey Małżonka kaplicę. — Pani Bayart, żona Notaryusza w Armentieres, dotychczasowa mamka Xcia Bordeaux, dla słabości odstąpić musiała swoiego powołania. Xiężna Berry udarowała ią medalem z włosami młodego Xcia i przyrzekła mieć staranie o iey synie, który ustąpił piersi Xciu Bordeaux.

Nieiaki Hullin, mieniący się bydź Burbonem i prawem synem Ludwika XV. rości prawo do dóbr Chambord, które mu oyciec iego nadał, a Bonaparte darował Xciu Wagram. Dobra te miały teraz bydź sprzedanemi, lecz sprzedarz ich, czyli z tey, czyli z inney okoliczności, do 3 miesięcy zawieszoną została.

Młodemu podróżnemu Francuzowi, wnukowi byłego Ministra Hr. Mollien, udało się nakoniec z Senegalu dostać do Tombuktu. Rodzina iego odebrała w tey chwili od niego list, w którym donosi o swoim do tego miasta przybyciu. (*)

Młody lekarz nazwiskiem Delau w St. Mihiel, był tak szczęśliwy, iż wynalazł sposób przywrócenia głucho-niemem mowy i słuchu. Dwoie głucho-niemych, którem z wielką zręcznością i pomyślnym skutkiem przekłuł delikatną skorkę rurki słuchowey, są 16to letnia Panna Vivier z St. Mihiel i 25to letni syn municypalnego urzędnika Toussaint. Dziewczena zaczęna w zaspakaiaiącym sposobie wymawiać słowa, a młodzieniec słyszy iak inni, a boday nie lepiey i sili się wszystko wymawiać. Lekarz spodziewa się, iż oboie w przeciągu 3 do 4 miesięcy doskonale mowić będą. Kazał także nowe robić narzę-

(*) Takim sposobem zostałby nakoniec dopięty cel, o który od wielu lat kuszą się Europeyczykowie, i to nie przez Anglików, którzy szczególniey starali się go osiągnąć, ale przez Francuza. P. Mollien miał bezwątpienia naywiększą do tego przedsięwzięcia sposobność, ponieważ przez swoie przed kilkulaty podróże do źrodeł rzek Senegalu i Gambii, obeznał się z wewnętrzem Afryki i sposobem podróżowania. Odkrycie to posłuży zapewne do ważnieyszych ieszcze, a mianowicie do odkrycia niewiadomego dotąd biegu i uyścia rzeki Nigery.

dzie, za pomocą którego będzie mógł w przeciągu 3 minut odbydź bezpiecznie i łatwo całą operacyią.

Z Londynu d. 20 Października.

D. 17 zebrała się niższa izba. P. Hume wniosł, aby urzędnik policyi Baker przywołany był przed kratę, dla wytłumaczenia się, dla czego dozwolił uciec Franklinowi, autorowi rozrzuconey niedawno po Londynie buntowniczey kartki, i rzucał tego winę na Ministrów. Lecz nietylko Lord Castlereagh, ale i strona oppozycyyna sprzeciwiali się temu wnioskowi. Potem na wniosek Lorda Castlereagh, ponieważ sprawa Królowey w wyższey izbie nie ukończy się ieszcze prędko, odroczyła izba swoie posiedzenia do 23 Listopada. —— P. Brougham dodał, iż ta sprawa ciągnąć się może 10 lat. P. Tierney naznaczał iey tylko 9 lat. —— Królowa wzięła znowu 10,000 Fs. ze skarbu.

D. 19 P. Brougham przyniosł do izby wyższey dwa listy zmarłego Króla do owczesney Kiężny Walii pod d. 18 Kwietnia 1796 i 12 Listopada 1804, które bez odczytania do protokołu zaciągnione zostały. —Około godziny 11 sędziowie przynieśli zaprzeczaiącą odpowiedź względem podanych im do rozwiązania punktów: 1) czyli nastąpić mogą badania względem domniemanego przeciw Królowey spisku? 2) czyli pisarz Adwokata Caddazzi w Medyiolanie, który wykradł mu tyczące się Królowey papiery może bydź w tey mierze badany, (to iest czyli iak P. Brougham mniemał nie okaże się przekupstwo świadków przeciw Królowey.) Zaprzeczne zdanie sędziów względem pierwszego punktu przyięła izba większością 139 głosów przeciw 51. Względem drugiego wszczęły się nieiakie spory, ale po przymówieniu się Hr. Liwerpool, iż nawet izbie potrzebne iest w tey mierze wyiaśnienie, został rzeczony Pisarz nazwiskiem Pomarti na nowo przywołany i słuchany. Zeznał on, iż zostawał za pisarza u Adwokata Królowey Codazzi w Medyiolanie, wykradł mu niektóre papiery tyczące się Królowey, zaniosł ie do Adwokata Vilmarcati, za co odebrał 3 do 400 Fr. i że namowił go do tego Raganti. Coddazzi oddalił go potem od siebie. Odwiedził go także Pułkownik Brown i oddał mu niektóre listy. Do Anglii przywiozł go Vassali, koniuszy Królowey, nic zato nie wziął, uczy się pięknego pisania i prowadzi zyskowny handel wełnianemi towarami. — Po nim słuchany był Antoni Mani, który zeznał: że z Dyrektorem teatru Zangli przybył z Wenecyi do Medyiolanu, który zaprowadził go przed mieszkania Brown i Vilmarcarti, i że z pierwszego mieszkania wyszedł Zangli z pełną garścią Napoleondorów. — Na zapytanie P. Williams, co mu powiedział? Tak Jeneralny Instygator, iako i Kanclerz nie dozwolili odpowiedzieć. — Dominik Salvatori, nauczyciel ięzyka, zeznał, iż w r. 1818 rozmawiał w Medyiolanie o sprawie Królowey z Sacchi. Tu wszczęły się znowu spory względem przywołania Sacchi, co dziś dopiero większością głosów roztrzygnionem zostało: że nie można. Margr. Landsdown wniosł potem, aby wyznaczoną była tayna kommissyia do przeyrzenia korrespondencyi między P. Powell i Pułkownikiem Brown tyczącey się oddalenia Rastellego, i zdana o niey izbie sprawy. Lord Ellenborough popierał ten wniosek Hr. Liwerpool nie sprzeciwiał mu się, ale

tylko złożeniu originalnych listów Pułkownika Browa, gdyż te zawierać mogą inne przedmioty. Hr. Grey godząc rzecz, podał środek, aby Powell poczynił z wszystkich listów co do w mowie będącego przedmiotu wierzytelne wypisy, i ten większością 40 głosów przyięty został. Na końcu dzisieyszego posiedzenia słuchany ieszcze był Pułkownik Oliviera (dawniey w służbie Bonapartego, a potem szambelan Królowey.) Zeznał, iż przybył tu z własney ochoty, dla powiedzenia, co wie dobrego o Królowey, i że poczytał to za swoią powinność skoro w gazecie Luganu przeczytał o rozpoczętey przeciw niey sprawie. Poprzysięgał, iż w podroży Królowey do Sinigaglii widział tylko gońca Forti, ale nie Sacchi.

Co do orderu, który Królowa na pamiątkę swey podroży do Jerozolimy dla swoiego orszaku utworzyła, czynią pisma tuteysze uwagę, że i inne prywatne osoby toż samo czyniły: iak n. p. Poeta Alfierry, który w podeszłym iuż wieku uczył się ięzyka Greckiego, i tak się do niego zapalił, że order Homera utworzył i sam go nosił.

Z Pesaro przybyło tu dwoch żydów, którzy świadczyć będą za Królową. Wczoray przyięła ona znowu wiele adresów.

Z Madrytu d. 12 Października.

Stany trudniły się dotąd naywięcey urządzeniem skarbu. Onegday zniesły monopolium soli i tytuniu, które ustać ma z 1 Marca r. przyszłego. — Pożyczka 200,000 mill. realów, czyli 50 mill. Fr. uchwaloną wczoray większością 126 głosów przeciw 27 została. Prowizyia od niey opłacaną bydź ma z gruntowych podatków. — Proiekt względem wolności druku przyięty iuż całkowicie został i zamyka się w 76 artykułach. Żadne pismo nie może bydź skonfiskowane, ani wydawca do odpowiedzialności pociągniony iak tylko na mocy wyroku oddzielnego sądu przysięgłych. Przy każdem zaczęciu zgromadzenia Stany obiorą juntę opiekuiącą się wolnością druku.

Z iedney strony spodziewano się, z drugiey wątpiono, że Król zatwierdzi uchwałę względem zniesienia maioratów; tymczasem zatwierdził ią, rownie iak uchwałę o przywroceniu do kraiu, i t. d. stronników niegdy Francuzkich.

Stany odrzuciły przydanie przez woysko wyspy Leon zielonego koloru do czerwoney kokardy Hiszpańskiey.

Dobra Inkwizycyi i Jezuickie ogłoszone są na sprzedaż. — Wszystkie podziemne więzienia i dręczące narzędzia Inkwizycyi są na zawsze zniesione.

Podług doniesień z południowey Ameryki rozpoczęły się tam na nowo d. 4 Sierpnia nieprzyiacielskie kroki. Mieszkańcy tamteysi wypowiedzieli zawieszenie broni oświadczeniem: iż żądaią niepodległości lub woyny.

Z Bruxelli d. 23 Października.

Król oświadczył w poselstwie Stanom jeneralnym, iż nie widzi potrzeby zmienienia tocio letniego budżetu, a zatem te same podatki istnieć maią na rok następny. Wydatki rządowe podług tocio letniego budżetu wynoszą rocznie 59 mill. 875,000 Zł.

Angielski goniec przebiegł tędy z pismem do Angielskiego Posła, Lorda Stewart, do Opawy.

Na Kurasao uczuć się dało d. 24 Sierpnia mocne trzęsienie ziemi.

DODATEK DO N^{ro} 90. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 8 LISTOPADA 1820 ROKU WE SRODĘ

Z Neapolu d. 5 Października.

D. 2 przystąpił parlament na tayném posiedzeniu do obrania 9 kommissyy, iako to: 1) prawodawczey; 2) woyskowey, morskiey i spraw zagranicznych; 3) milicyi prowincyionalney, żandarmeryi i wewnętrznego bezpieczeństwa; 4) skarbowey; 5) rolnictwa, przemysłu, kunsztów i handlu; 6) publicznego oświecenia; 7) zgłębienia i strzeżenia konstytucyi; 8) administracyi prowincyionalney i municypalney; 9) do ułożenia przepisu postępowania parlamentowego. Ułożono oraz tymczasowy przepis. Potem udały się członki do wielkiey sali na publiczne posiedzenie i uchwaliły adres do Króla. Prezes odczytał następnie członki obrane do powyższych kommissyy. Na odmowienie iednego z deputowanych tego powołania, ponieważ Król mianował go właśnie prezesem rady bezpieczeństwa, wszczęło się pytanie: czyli urzędnicy rządowi mogą razem bydź członkami parlamentu? Roztrząsanie tego pytania zostało odłożone, równie iak wniosek względem sądu ustanowienia na deputowanych za wykroczenia podczas posiedzeń. Wniosek względem utworzenia rady stanu, która składać się ma z mniey członków iak w Hiszpanii, gdzie ich iest 40, odesłany został pod rozwagę 7mey kommissyi. Nakoniec Ministrowie wezwanemi zostali, aby wciągu tygodnia zdali swoie rapporta.

D. 4 Minister spraw zagranicznych zdał rapport o stosunkach Neapolu z obcemi Mocarstwami i o zawartych od r. 1815 traktatach, które do 7 Lipca r. b. moc swoią miały. Od tego dnia, rzekł Minister, zostaiemy bez żadnych zewnętrznych związków, wyiąwszy z iedną Hiszpaniią. — Doniesiono parlamentowi o zaślubieniu Xiężniczki Chrystyny, córki Następcy tronu, Xcia Kalabryi, z iednym z synów Króla Portugalskiego. — Dziś Minister woyny odczytał parlamentowi rapport o położeniu woyska i mieysc warownych aż do 7 Lipca r. b. Wykazał przyczyny dla czego woysko dotąd nie odpowiedziało swoiemu przeznaczeniu, i sposoby urządzenia go, na które potrzeba zaraz 500,000 dukatów (po złp. 8 ieden.) Potim zabrał głos Minister skarbowy, o-

---

W Obwieszczeniu o sprzedaży kamienicy pod Nr. 224 w ulicy Grodzkiey niegdy z Mączkowskich Ulbrychowy, a teraz iey sukcessorów, w przeszłym Nr. Gazety na stronnicy 1071 w wierszu 5tym od gory, wśliznęła się omyłka, zamiast na satysfakcyią summy kapitalney Złp. 2518 gr. 14 położyło się 25018 gr. 14.

kazał potrzebę 6 mill. dukatów, i aby nie obarczać obywateli, radził sprzedanie dóbr narodowych za 2 1/2 mill. dukatów, zabrać leżące w kassie zmiankowey 2 mill, a resztę przez pożyczkę uzupełnić. Parlament wyznaczył zaraz dwie kommissyie, aby się w tey mierze z Ministrami porozumiały i zgromadzeniu obiaśnienie dały. Za powrotem tych kommissyy ochwalono żądane przez Ministra woyny 500,000 dukatów i polecono iego mądrosci użycie środków do iak nayprędszego ukończenia nieładu w Palermo.

Jenerał Wilhelm Pepe po złożeniu naczelnego dowodztwa żyie iako prywatny człowiek i prosił Rządu, aby go uważał w dawnym stopniu, iako niebędącego w czynney służbie Podpułkownika. — Marszałek polny Mirbelli iest dowodcą w Neapolu.

Urodzenie Xcia Bordeaux (syna Xiężny Berry córki Króla naszego) oznaymione tu zostało odgłosem wszystkich dzwonów, i sprawiło tem większą radość, że spodziewaią się, iż urodzenie się tego ważnego członka rodziny odwroci grożącą nam od północy burzę.

Jedna z gazet tuteyszych donosi, iż w nowym tuteyszym kastelu odkryto 12,000 zamurowanych karabinów, zapewne pod czas rewolucyi w r. 1799.

Orszak Króla, gdy iechał do parlamentu, był nader okazały, ale nie towarzyszyły mu radosne okrzyki. Niektóre poselstwa zagraniczne wzięły to za znak nieukontentowania ludu z nastąpioney odmiany i doniosły o tem Dworom swoim. Lecz przyczyną tego iest, że Król wezwał do siebie Ministra sprawiedliwości Hr. Riccardi i prosił, aby mu żadnych powierzchownych nie czyniono honorów. Minister odpowiedział życzeniom Monarchy i wysłał do 40 członków gwardyi narodowey pomiędzy lud, którzy go nakłonili do wstrzymania się od radosnych okrzyków, z czego J. K. Mość bardzo był kontent.

Od brzegów Menu d. 24 Października.

Z powodu znacznego spadnienia losów lotteryynych Bankiera Rotschilda dostarczył Rząd Bawarski kupcom Augsburgskim i Monachiskim znaczną summę gotowizny za papiery rządowe.

Podług pism publicznych Papież utrzymywać chce swoiego legata przy Seymie związku Niemieckiego.

Z porady lekarzów Królewic Następca tronu Bawarskiego udaie się na całą zimę do Rzymu, dla poratowania zdrowia; chorował bowiem bardzo przeszłey zimy na płuca.

Rzekome Pamiętniki Bergamiego są kompozycyią faktora drukarni w Neufsztel, P. Dupin. — Hr. Meuron w Neufsztelu mianowany iest posłem Pruskim przy lidze Szwaycarskiey.

Z Lizbony d. 5 Października.

Dziś przy wystrzałach z dział weszło tu woysko północne i część południowego pod dowodztwem Cabreira. Waleczne te woyska przyięte zostały okrzykami licznie zebranego ludu. Gdy przeciągały około rządowego pałacu pokazał się ich dowodca na ganku i miał stósowną do ludu przemowę, którą zakończył okrzykami: Niech żyie nasza Religiia! niech żyie Król i iego Rodzina! niech żyią Stany i przyszła nasza konstytucyia! W wieczór było miasto oświecone.

Sądzą tu, iż Angliia nie zechce mięszać się do wewnętrznych naszych spraw

Portugalczykowie nie są także skłonnemi przyłączenia swey oyczyzny do innego państwa. — Lizbona ogłoszoną iest przez nowy Rząd portem wolnym.

Z Kopenhagi d. 14 Października.

Dnia 19 Czerwca znaleziono w ogrodzie zamkowym w Frederiksborg bezimienny list do Króla, z ostrzeżeniem dawania baczności na pewnego człowieka dokładnie opisanego. W miesiąc potem przyszedł do przedpokoiu Monarchy młodzieniec, udał się do Adjutanta Klein, będącego na straży, i miał zupełne podobieństwo do opisanego człowieka. Oddał dwa pisma do Króla; iedno obeymowało rady gospodarskie, a drugie zawierało prośbę, aby mu życie odebrać. Po ścisłem badaniu wyznał, iż się nazywa Poulsen, iż iest autorem wspomnionego wyżey bezimiennego listu, i że w tem nic złego nie upatruie aby mu Król przychylaiąc się do życzenia iego, życie odebrać kazał; lęka się bowiem dopuścić zbrodni, któraby go o śmierć przyprawiła. Za radą lekarza Herholdt oddano go do szpitala, gdzie dla braku mieysca umieszczono go w izbie przeznaczoney dla ludzi dworskich. Jest on synem tuteyszego ogrodnika, i uczył się siodlarstwa. Wszyscy którzy go znali, dali mu iak naylepsze świadectwo. Dążył do wywyższenia się nad stan swóy i nauki. Lekarze uznali go za maiącego pomieszane zmysły; osądzili, iż odurzony uroieniami, sam siebie oszukuie, i nie umie cenić życia. Można go więc było pozbawić osobistey wolności; lecz Król chcąc połączyć dobro tego młodzieńca z publicznem bezpieczeństwem, oddał go Gubernatorowi osady Duńskiey na brzegach Gwinei, który w tych dniach udał się na przeznaczone mieysce, i młodemu Poulsen poda sposobność stania się na przyszłość użytecznym człowiekiem.

Dnia 6 i 7 Listopada 1820.
Cena zboż rożnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

	1.		2.		3.		4.	
Korzec	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.
Przenicy	22	—	20	—	18	—	15	—
— Zyta	14	—	13	—	12	—	11	15
— Jęczmienia	9	—	8	15	8	—	7	15
— Owsa	6	—	5	15	5	—	4	15
— jagieł	28	—	27	—	26	—	24	—
— Grochu	9	—	8	15	8	—	7	15
— Rzepaku	18	—	17	—	16	15	16	—

W Gdańsku dnia 27 Października.
Łaszt 30 Korcy wynoszący.

Przenicy	od Złp. 540	do	800.
Żyta	— — 340	—	380.
Jęczmienia	— — 260	—	300.
Owsa	— — 260	—	400.
Grochu	— — 380	—	420.

Bieg Pieniędzy
W Krakowie d. 6 Listopada.

	Złp	gr.
Czer. Zł. Holl: monetą Courant	10	20
— detto Cesarski . . . . — .	10	15
Fryd. Pruskie . . . . . — .	34	—
Luidor . . . . — .	87	—
zoto frankowy . . . . . — .	32	15
Szeiny Wiedeńskie za 100 — .	232	—
Złoty ryński Szeinami . — .	1	21

W Xięgarni Jana Maja Redaktora Gazety Krakowskiey

Znayduie się Dziełko Seymowe na Seym Walny Królestwa polskiego w Warszawie w roku 1820 odbyty, przez Posła Powiatu Krakowskiego Dawida Oebschelwitz Izbie Seymowey przypisane, i Petycyią do Nayiaśnieyszego Cesarza Wszech Rossyi Króla Polskiego, w polityczno moralnym przedmiocie, iednozgodnie przez Izbę Poselską przyiętą, a następnie do Tronu przesłaną, obeymuiace, za cenę Złp. 1 gr. 15 na korzyść Towarzystw

Dobroczynności Miasta Wolnego Krakowa, do sprzedania.

TEATR NARODOWY.

Jutro we Czwartek, to iest dnia 9 Listopada r. b. Nowo przybyli Artyści dramatyczni z Wileńskiego Teatru, będą mieli zaszczyt dać przedstawienie Komedyi nowey w 1 akcie z francuzkiego przełożoney, pod nazwiskiem: *Narzeczeni.* — Po którey nastąpi Opera z Muzyką Elsnera w 1 akcie, pod nazwiskiem: *Echo.* — Zakończy Widowisko Komedyio-Opera przez L. A. Dmuszewskiego, pod nazwiskiem: *Szkoda Wąsów.*

DONIESIENIA.

Delegowany Sędzia Trybunału Cywilnego I. Instancyi Woiewództwa Krakowskiego.

W skutek Wyroku Trybunału Cywilnego I. Instancyi Woiewództwa Krakowskiego dnia 13 Października r. b. w Sprawie rozbiorowey Pawła Grabowskiego, na przedstawienie przez Delegowanego uczynione, zapadłego, uwiadomia ninieyszym Edyktem wszystkich Wierzycieli w Massie tey rozbiorowey wierzytelności swe przez Wyrok byłego Sądu Szlacheckiego Krakowskiego z dnia 19 Stycznia 1801 r. Klassyfikowane maiących, a mianowicie Weronikę z Scypionów Grabowską, Karolinę z Grabowskich Laryszową, Michała i Ewy Grabowskich Sukcessorkę, Stanisława Klickiego, Kaźm: Laskowicza, Domin: Lewańskiego, Kaźi: Lewickiego, Sukcessorów Stan: Mroczkiewicza, Anto: Twarowskiego, Porfirego Skarbka, Marcyalisa Ryszarda, Sukcessorów Karola Lassopolskiego, Jana Złockiego, Jacka Kluszewskiego, Antoniego Nosarzewskiego, Maryannę Kostecką, Adryana Stamma, Karola Szulborskiego, Braci Chodoir, Jakóba Kupickiego, Krzystofa Mettla, Jana Polza, i Kuratorów Mass rozbiorowych, Prota Potockiego, Wilhelma Jakóbsona, Frederyka Kabryta i Karola Szulca, niemniey Kurratora Massy Franciszka Pawłowskiego i Kuratora nieprzytomnych w Osobie Jacka Krzyżanowskiego Patrona, iż plan dystrybucyi Massy rozbiorowey Pawła Grabowskiego podług zasad Wyroku Sądu Appellacyinego Królestwa Polskiego z dnia 17 Lutego 1819 r. sprostowany i w Kancellaryi Pisarza Trybunału Woiewództwa Krakowskiego złożony do przeyźrenia każdemu Wierzycielowi iest wolny, zarazem zaś stósownie do Art: XV Dekretu Królewskiego z dnia 15 Lipca 1809 r. wzywa tychże Wierzycieli, aby każdy z nich uznaiący się mieć prawo czynienia Monitów i Uwag nad sporządzoną teraz Repartycyią, takowe w dniu 7 Stycznia 1821 roku o godzinie 9tey ranney do Protokołu Delegowanego sam lub przez Pełnomocnika wniósł, w razie bowiem przeciwnym Plan Repartycyi za przyznany od tychże Trybunałowi do zatwierdzenia w dniu przez Delegowanego w Protokole wzmiankowanym wyznaczyć się maiącym przedstawionym zostanie. — W Kielcach dnia 13 Października 1820 roku.

Franciszek Wiśniowski.

W dniu 10tym Listopada r. b. o godzinie 9tey z rana w Krakowie w gmachu Sukiennic odbędzie się w drodze Exekucyi Sądowey Licytacyia zatradowanych Sprzętów, Cyny, Materyiałów do Stolarszczyzny, Machoniu, Mebli, roboty Stolarskiey i Tapicerskiey i innych ruchomości, chcący licytować raczą się w dniu terminu i mieyscu powyższym do Licytacyi wskazanym z gotowemi zgłosić pieniądzmi.

W Krakowie dnia 6 Listopada 1820 roku.

Hen: Salamoński, Kom: Sąd:

Ktoby sobie życzył nabyć Włoku na ryby dostanie go na Ulicy S. Jana pod Nr. 485.

W Handlu W. Wasserraba w Krakowie sprzedaie się na dochód Ubogich Portret Kościuszki w cenie Złp. 1.